

Set med mine øjne.

Tilbageblik

af

Valdemar Olsen

Mine forældre.

Mor blev født i Bjergesø i Vallekilde sogn, d. 13. oktober 1860. Hendes fader hed Peder Olsen, også kaldet stille Per Olsen. Mor blev døbt Karen Kirstine Pedersen, hun havde mange søskende, men de fleste døde som små. Jeg har kun kendt 2 mostre og 3 morbrødre: Sofie, Anna, Søren, Kristen og Lars Peter.

Søren var tømrer og maskinbygger, og min fader kom i lære hos ham. I mange år arbejdede han på Dragsholm. Kristen, der var ugift, havde barndomshjemmet, og moster Sofie passede huset for ham og for deres åndssvage søster Anna. Sofie var forlovet i 38 år, men blev aldrig gift, fordi hun skulle passe sin syge søster. Da Sofie døde først af de 2 søstre kom min ældste broder Thorvald og hans kone Anna med deres 5 børn til hjemmet i Bjergesø for at passe Anna og Kristen indtil deres død.

Lars Peder var smed og maskinbygger, og han boede i Gørlev. Han eksperimenterede og opfandt mange forskellige ting, men fik aldrig noget rigtigt ud af det.

Morbroder Kristen overdrog barndomshjemmet til min broder Thorvald, som havde tilbragt en del af sin barndom der. Han overtog det i 1926 og har igen i 1945 overdraget det til sin ældste søn Henning.

Min fader blev født i Ordrup, Fårevejle Sogn, d.16. september 1863. Hans fader hed Per Olsen, og hans moder Sisse Marie Nielsdatter. Far blev døbt Ole Peter Olsen. Han var eneste søn og havde 5 søstre: Marie, Signe, Sofie, Line og Margrethe. Barndomshjemmet lå i Ordrup lige ved Næsskoven. Hans far arbejdede som daglejer på Næsgården, Så tidligt min far kunne, fulgte han sin far på arbejde, og om sommeren vogtede han får ude på Ordrup Næs, der dengang var en verdensdel for sig og ganske uberørt af menneskehånd.

Vi kom som børn på ferie hos bedstemor, og det var en stor begivenhed. Hjemmet var et lille, langt, lerklinet og stråtækt hus med beboelse i den ene ende og plads til høns og geder i den anden ende.

Jeg har aldrig kendt bedstefar, for han var død før min tid. Bedstemor boede i mange år sammen med faster Sofie, som blev 92 år.

Som tidligere nævnt kom min far i lære hos morbror Søren og her lærte han min moder at kende. I hans læretid mener jeg, at han boede i Ordrup og har gået den lange vej frem og tilbage, og yderligere gik de langt omkring under arbejdet. Jeg ved, at far var med til at bygge en gård, som ligger lige syd for Mårsø station, men det var før jernbanen kom. Jeg mener, at de blev der hele ugen og kun gik hjem lørdag aften for så at gå tilbage

søndag eller mandag morgen, Det har været en strækning på 20 - 25 km. Det var nogle lange spadsereture, men det regnede man ikke for noget særligt, for man kendte ikke andre befordringsmidler dengang - det må have været omkring 1880 - 1885.

Efter, at far var udlært, arbejdede han en tid hos morbror Søren. Han var forlovet med mor, og de ville gerne giftes og have deres egen virksomhed. De søgte og fandt et lille hus i Kelstrup i Vig sogn. De blev gift den 16. september 1889 og flyttede ind i deres nye bolig, hvor far startede som hjulmand.

Det var under meget trange kår; kun et lille værksted og en næsten endnu mindre beboelse. Her drev far sit håndværk indtil 1905. På det tidspunkt fik Far dårligt ben og kunne derfor ikke ernære sig udelukkende som håndværker. De fik derfor et statshusmandsbrug på 6 td. land i Jyderup ved Vig.

Os søskende

Vi var 10 søskende, seks piger og fire drenge.

Peter Thorvald, f. 28. juli 1890 i Kelstrup ved Vig, udlært som tømrer. Gift med Anna Maren Hansine Petersen den 25. november 1916, død den 12. september 1960. De har 5 børn.

Christian Alfred, f. 15. juli 1891 i Kelstrup, udlært som karetmager. Gift med Kristine Edith Agnes Andreasen den 16. september 1916. Alfred døde den 6. marts 1952. De har 9 børn.

Helga Margrethe, f. 8. marts 1893 i Kelstrup. Gift med Karl Ludvig Madsen den 5. august 1922. Ludvig døde den 10. januar 1951. De har 5 børn.

Anna Eline, f. 6. maj 1895 i Kelstrup. Gift med Søren Hans Nielsen den 25. juli 1931. De har 2 børn.

Ingeborg Marie, f. den 6. maj 1895 i Kelstrup. Gift med Hans Melchior Jensen den 2. april 1919. Hans var udlært som murer. De har 5 børn - alle drenge.

Johannes, f. den 9. januar 1897 i Kelstrup. Gift med Ingeborg Mathilde Hansen den 28 oktober 1922. Johannes døde den 31. juli 1924. De har en pige.

Martha Sofie, f. den 19. oktober 1898 i Kelstrup. Gift med Kristian Spangso den 28. juli 1928. Kristian og Martha er begge udlært som skræddere. Kristian døde den 22. september 1959, Martha døde den 8. januar 1963. De har 1 dreng.

Valdemar Andreas, f. den 18. september 1900 i Kelstrup, udlært som karetmager. Gift med Olga Antonette Hansen den 8. maj 1925. Vi har 5 børn.

Esther Kirstine, f. den 19. august 1902 i Kelstrup. Gift med Aksel Kristensen den 23. juli 1926. Aksel er landmand. De har 9 børn.

Alma Elisabeth, f. den 10. oktober 1904 i Kelstrup. Gift med Anders Hove den 3. januar 1927. Anders er lærer. De har 14. børn, en pige er død.

Vi er alle født i det lille hus i Kelstrup, hvor far drev sit håndværk, som jeg i det følgende vil fortælle om.

Mine forældre

På fars side kan slægten følges tilbage til omkring år 1715. Der berettes om, at nogle af vore forfædre stammede fra Hvide Rusland og derfra indvandrede til Danmark. En mand ved navn Wulf, en købmand som vandrede med sin kramkiste på ryggen, kom hertil med hele sin familie, hvilket år ved jeg ikke, men det fortælles, at hele familien, der var jøder, blev døbt i Skamstrup kirke. Der skal foreligge nogle oplysninger om dem, men dem har jeg ikke efterforsket endnu.

Som allerede nævnt var min fader "Hjulmand" i Kelstrup. Det er kun få erindringer, jeg har fra mit fødehjem, et lille stråtækt hus, hvor der var værksted i den ene ende og beboelse i den anden ende, men med meget lille plads til os 10 børn. Ud over dette var der et lille udhus, hvor vi hovedsagelig havde geder og høns.

Mors Køkken.

I det gamle hus, far købte i Kelstrup, var der åben skorsten. Det var almindeligt dengang, men meget upraktisk. Gryder og pander blev anbragt på nogle sten. Ilden brændte op om dem, ganske som når spejderne i vore dage laver mad på bål, men det er dog ude i det fri. Mor måtte i de første år klare al madlavning på denne måde.

Far fandt en dag en gammel plade med nogle ringe til at tage af, så de passede til gryderne. Den anbragte far inde i det åbne ildsted. Det var en meget stor behagelighed for mor, men far syntes ikke, det var godt nok, så han fik en ny ide. Han fandt en rigtig komfurplade med ringe, så nu skulle mor have et rigtigt komfur. Komfuret blev muret op og pladen anbragt over dette. Skorstenen blev muret til, så røg og snavs blev undgået i køkkenet. Nu blev der rart for mor at være i køkkenet.

Far var forretningsmand. Han fandt på, at der over det nye komfur kunne laves en stor kasse. Ringene blev taget af, og komfuret fyldt op med savsmuld. Kassen blev så fyldt flæsk, pølser, skinker og hvad der ellers skulle ryges. På denne måde kunne mor ryge ikke alene for os selv, men

hun kunne være med til at tjene lidt til det daglige brød til den hastigt voksende familie.

Når mor skulle røge kød på komfuret kunne det jo ikke bruges til madlavning samtidig. Derfor måtte mor lave mad til nogle dage ad gangen, så den kunne varmes på kakkellovnen medens røgningen stod på.

Hvad jeg her har fortalt er kun en lille detalje om vilkårene vore forældre levede under, men jeg synes det skal med for at tegne et billede af vort barndomshjem.

Fars håndværk.

Om fars håndværk kan jeg erindre bestemte ting fra den tid. Far havde lærlinge, og af dem husker jeg tre: Jens Poulsen, Hans Olsen, som var fars fætter, og så Ludvig Madsen. Jeg har kendt dem alle gennem mange år, men nu er de alle døde.

Jeg husker, hvordan mor måtte med ud på værkstedet for at være med til at trække klovsaven, når et brædt skulle kløves. Klovsaven var en stor rammesav, en bred klinge i midten og 2 håndtag i hver ende. Jeg har aldrig selv været med til at bruge den.

Fasttræet, bøg, eg og asketræ, fik far hjem fra skoven som hele stammer - kævler. Disse blev lagt ud over en grav - savegraven. Når kævlerne var lagt tilrette og kilet fast, blev der slået en kridtstreg, som angav hvor tykke plankerne skulle være. Derefter brugte man en langsav, som bestod af en meget sværd savklinge, 2,5 - 3 m lang og 15 - 35 cm bred og med håndtag i begge ender. En mand stod oppe på kævlen og en anden under denne nede i savgraven. De trak i hver sin ende af saven, og på den måde skar man hele kævlen ud til planker. Tykkelsen på plankerne kunne godt variere noget afhængig af, hvordan man trak saven op og ned. Når kævlen var skåret ud på denne måde, blev plankerne stablet med strøer imellem, for at de kunne tørre. Senere, når de var tørre, blev de bearbejdet med fo sav, økse, og høvl alt efter hvad de skulle bruges til. Man brugte mange forskellige høvle, båndkniv, bor og andre værktøjer der ikke bruges i dag.

Jeg kan også huske, hvordan man borede posttræ. Der blev anvendt helt rette stammer af fyr, ca. 20 - 30 cm i diameter. De blev lagt op på bukke. Man havde så et bor på en lang jernstang, der ligeledes blev lagt op på bukke. Det hele blev rettet op, så det havde den rigtige retning for at kunne bore lige gennem stammen på langs. Længden på stammerne kunne, alt efter træets længde og brøndens dybde, variere. Ofte måtte de samle pumperøret af flere stykker, hvis fyrrestamme eller bor ikke var langt nok.

Om samlingen blev drevet en bred jernring, så på den måde blev samlingen tæt, hvilket var en betingelse for, at der ikke kunne suges luft ind til pumpepand og hjerte. I så fald ville posten tabe vandet, når den ikke blev brugt.

Ellers var det hovedsagelig vogne, der blev fremstillet, og heraf udgjorde hjulene en væsentlig del. Om sommeren, når det var tørt, gik det stærkt ud over hjulene. Derfor var det særligt dette arbejde, der var det væsentlige om sommeren.

Far gik også ud på gårdene og udførte forskellige reparationsarbejder. For dette arbejde fik far med een mand 66 øre om dagen, samt et eller 2 måltider mad. Det var ikke meget at komme hjem med til en familie på 12 medlemmer

Mor kendte aldrig til at købe nyt tøj til os børn, men måtte sy gammelt om. Det var meget små kår, og ingen kan i dag gøre sig forestilling om, hvordan det kunne lade sig gøre at få det daglige brød med en indtægt af den størrelse, som en håndværker kunne opnå dengang.

I efteråret 1905 flyttede vi fra vort gamle hjem i Kelstrup til vort nye, som var et statshusmandsbrug med 6 td. land. Far havde fået sygdom i det højre knæ. Der var 3 svulster, en på hver side af knæskallen og en under knæet, så benet blev stift. Han led meget i de år og kunne ikke klare sig som håndværker alene. Mange forskellige læger og kloge mænd blev konsulteret, men ingen kunne hjælpe ham.

I sommeren 1910 blev far indlagt på Sct. Josefs Hospital i København. Efter mange undersøgelser fik han besked på, at man måtte amputere benet. I modsat fald turde lægerne ikke love far mere end et halvt år at leve i. Benet blev amputeret, så der kun var 10 - 12 cm tilbage. Jeg husker endnu da far kom hjem fra hospitalet. Jeg var med på stationen for at modtage ham og jeg kan endnu huske, hvordan buksebenet flagrede da han blev hjulpet ud af toget af et par mand og gik med krykker. Det syn vil jeg aldrig glemme. Det var en meget svær tid for mor medens far var på hospitalet, mor prøvede at samle os børn til daglig andagt med bøn for far, men mor brast næsten altid i gråd, inden hun fik sluttet sin bøn

Mors og fars åndelige liv.

Omkring 1895 gik en stor åndelig vækkelse hen over landet. Den blev far og mor grebet af og overgav deres liv i Guds hånd.

Det blev for mine forældre den trøst og styrke, der bar dem gennem alle livets prøvelser, og de blev fast forankret inden for Indre Mission. Der blev holdt mange møder i mit hjem, både i det gamle, hvor værkstedet blev brugt som mødesal, og i det nye. Utallige er de missionærer, der havde deres tilhold hos mine forældre, når de på møderejser kom på disse egne.

Tale og sang lød dagligt i hjemmet. Jeg mindes vore naboer gennem alle årene, hvordan Jacob Nielsen og far aften efter aften kunne sidde og synge sang efter sang, eller også spillede far på mundharpe og Jacob sang. Blandt mange sange husker jeg "Jeg ved en gammel Jacobsstige". Sådan blev de gamle sange sunget ind i os børn, så vi aldrig har glemt dem - de er blevet et klenodie for os.

Rige minder har jeg fra min barndom om sang og musik. Jeg lærte at spille guitar, da jeg var 10 år, min 4 år ældre broder Johannes lærte at spille violin, og senere lærte vi begge at spille kornet. I mange år spillede vi i Bays orkester.

En aften i dette orkester oplevede jeg noget, som mange gange senere i livet har været til hjælp. En måned efter, at jeg var begyndt at spille i orkesteret gav Bay mig en nodebog til 2. kornet. "Nu spiller du den, for vi skal spille til juletræ i Gislinge". Der var 14 dage til, og jeg svarede, at det kunne jeg ikke. "Du ved vel nok at vanskeligheder er til for at blive overvundet", var det klare svar og så talte vi ikke mere om den sag. Jeg spillede 2. kornet til juletræet. Jeg husker ikke, hvordan resultatet blev. Senere i livet, når en opgave syntes uløselig, kom Bays ord mig til megen hjælp: Aldrig at give op, men at overvinde vanskelighederne.

Fars landbrug.

Johannes og jeg måtte klare landbrugsarbejdet derhjemme. Vi havde en grå hest, og Jacob Nielsen havde en rød. Alt arbejde, hvor der krævedes 2 heste, hjalp vi hinanden med, men ellers klarede vi os hver for sig. Det var ikke meget man kendte til landbrugsmaskiner på den tid, og da slet ikke i små landbrug som vores. Johannes og jeg måtte således klare kornhøsten med mejere. Selv om vore marker ikke var store, var det en streng omgang for et par drenge - jeg var 11-12 år og Johannes 4 år ældre. Selv om far ikke selv kunne tage fat kunne han lære os, hvordan man sliber, stryger og indstiller en le, så det gik med liv og lyst.

Min konfirmation.

Jeg blev konfirmeret i oktober 1914 i Asmindrup Kirke. Vi gik til præst i Vig, men dengang hørte Asmindrup og Vig sammen, og der blev afholdt konfirmation på skift i de to kirker. Jeg fik min broders konfirmationstøj, for der var ikke penge til at købe nyt for. Foruden dette fik jeg et sæt brugt tøj hos marskandiseren i Vig. Jeg husker ikke om der var noget der hed gaver i

den anledning, men jeg tror det ikke. Min konfirmation kan jeg derimod huske som var det i går. Jeg kan endnu se præsten nærme sig min plads, og jeg stillede mig selv det spørgsmål: "Kan du sige ja til det spørgsmål, præsten nu vil stille dig?" Der trængte sig en lille bøn frem i mit hjerte, "Herre, at jeg må kunne sige ja af hele mit hjerte, at det må blive sandhed for mig". At jeg blev bønhørt, har jeg aldrig tvivlet på siden den dag.

Min læretid.

I november 1914 rejste Johannes hjemmefra og fik plads på en gård. Jeg blev således ene om landbrugsarbejdet derhjemme. Det var aftalt, at jeg skulle være hjemme et år, og derefter skulle jeg i lære. Det blev et meget langt år for mig. Jeg havde drømt fra min tidligste barndom om mekanik og om at lede en stor virksomhed. Jeg eksperimenterede med mange ting, lavede elektriske batterier og meget andet. Jeg er lykkelig for at kunne se tilbage på min barndomstid. Det er få mennesker beskåret at få sine drengedrømme opfyldt stykke for stykke..

Far havde indrettet et lille værksted, hvor han prøvede at arbejde for nogle af sine gamle kunder. På grund af sit dårlige ben kunne han ikke følge os børn på markarbejdet, men mente godt han kunne tjene lidt ved at arbejde på værkstedet. Det blev dog ikke til meget. Min bror Alfred, som havde arbejdet på forskellige værksteder på Sjælland og så vidt jeg husker også på et enkelt på Falster, kom hjem for at prøve, om han kunne drive fars virksomhed videre, men det varede ikke længe, før han syntes det blev for småt.

I juni 1915 købte han en ejendom i Asnæs. Jeg husker endnu da han flyttede hjemmefra. Der var mange vanskeligheder både med værktøj, høvlebænk og en del planker. Far ville gerne kunne lave lidt endnu, for efter så mange år som håndværker er det ikke let at lægge helt op, men det blev delt, som det skulle. Jeg blev betroet at køre det Alfred skulle have med til Asnæs, og det blev det første jeg udførte for den virksomhed, der senere skulle blive vor fælles fremtid.

Den 9. november 1915 rejste jeg hjemmefra for at begynde som karetmagerlærling hos min bror Alfred. Det var under den første verdenskrig, jeg var i lære, hvilket skabte mange vanskeligheder. Ubådskrigen var skyld i varemangel, lagrene blev hurtigt tømte, og i de sidste krigsår manglede vi mange forskellige materialer. I arbejdstiden arbejdede vi udelukkende med hestevogne - duchard, char-à-banc, jumber og flere andre typer. Specielt lavede vi mange Jumber. Der var meget fint

håndværk i disse vogne. De fleste blev lavet i naturtræ så de kunne lakeres med klar lak. Fælgen i et sådan fint afpudset jumbehjul blev lavet af 2 dampbøjede stykker asketræ. Når det var færdigt var det en fryd for øjet, så vi var mange gange grædefærdige, når det kom tilbage fra smeden, der havde lagt jernringen om. Jernringen blev lagt varm om, og mange gange var fælgen sveden, og smedens sorte fingre havde sat sine aftryk. Vi kunne så begynde forfra med at slibe og skrabe og pudse for at få det flot og nypudset igen. Det var et stort arbejde, men væk skulle det, og væk kom det. Som tidligere nævnt skabte krigen mange vanskeligheder. Vi havde kun elektricitet et par timer hver dag mellem 5 og 7 om morgenen, så alt maskinarbejde skulle udføres på disse 2 timer før strømmen blev afbrudt.

Alt udenlandsk brændsel var sluppet op. Vi måtte klare os med tørv og brænde, så det meget brænde skulle også savet i de 2 morgentimer.

Bilen kommer.

Efter krigens afslutning begyndte en ny tid. Også vort fag ændrede sig. Der blev ikke bygget flere hestevogne. De blev fortrængt af automobilet, og vort arbejde med at bygge automobilkarosserier tog sin begyndelse.

Indtil nu havde vi udelukkende arbejdet med træ, men nu skulle vi også til at arbejde med jernplader. Der var ingen steder, vi kunne gå hen og lære de nye teknikker med at udhamre jernpladerne i forskellige former, samle og svejse dem. Alt dette måtte vi selv eksperimentere os til.

Min bror Alfred, som var 9 år ældre end jeg, var mere rodfæstet i træarbejdet. Det var derfor mig, som måtte prøve at klare disse problemer. Det blev en lang og brydsom vej, før det blot nogenlunde lykkedes at beherske de nye materialer og arbejdsmetoder.

De første karosseriarbejder, vi kom til at beskæftige os med, var at fremstille lukkede toppe og overbygninger til åbne automobiler som erstatning for den kaleche, de oprindeligt var udstyret med. Den første af den type var en Ford T, som tilhørte vognmand Chr. Andersen her i byen. Vognmanden kørte meget for vor læge, Carl Bennov, som var meget begejstret for den og bad os bygge en til hans bil, en lille Vander af tandem typen. Det var en vanskelig opgave, Dr. Bennov var meget spændt på, om det overhovedet kunne lade sig gøre. Da arbejdet til hans tilfredshed var færdigt, blev han så begejstret, at han tilbød os attest på, at vi var ikke helt almindelige mennesker, når vi kunne udføre sådan et stykke arbejde.

Tiden stod ikke stille, og der blev taget flere og større arbejder ind. Det blev til arbejde fra tidlig morgen til sen aften. Alt skulle læres og prøves - der var ingen hjælp og vejledning at hente nogen steder

Jeg mindes første gang jeg skulle hamre en torpedo. Den skulle bruges til et karosseri, der skulle monteres på et Ford T chassis med en lille, lav og smal køler og motorhjelms. Det var et brugt karosseri, der skulle monteres. Det var alt for stort og bredt til chassiset, og derfor blev der meget stor forskel på højde og brede mellem motorhjelms og karosseri, som skulle udlignes i torpedoen. Jeg husker ikke, hvilken dag i ugen jeg var begyndt, men da jeg nåede til samme ugedag ugen efter, var jeg mere ked af det, end da jeg begyndte. Jeg havde regnet med, at det skulle kunne lade sig gøre at lave det i 3 stykker plade, en til hver side og en samlende overplade. Men ak - det ville pladen ikke. Trods en hel uges ihærdig hamren både på træ, sandsæk og jern ville pladen absolut ikke forme sig, som jeg ville. Mine hænder kunne ikke holde til at bruge hammeren så meget. Jeg fik dybe revner mellem næsten alle fingrene, og kanterne af pladen skar mine hænder, så det var næsten umuligt at holde på noget. Det var nu blevet nødvendigt at bruge fire stykker plade i stedet for tre, og kønne var de ikke, men bule i pladerne sad så tæt ved hinanden, at de ikke lod sig skille fra hinanden, så det måtte være som det var. Vanskelighederne var desværre ikke forbi for hvordan skulle de fire stykker plade samles til en enhed? Jeg måtte nu lave spanter i træ som jeg kunne samle pladerne på. En pladestrimmel blev sømmet på træet, der derefter blev de fortinnet. Pladerne blev klippet til og sømmet fast, hvorefter de blev loddet til med tin. Vi kendte ikke dengang til svejsning. Karosseriet blev monteret på chassiset, og bilen blev brugt som Lillebil her i byen i mange år.

Vi var en erfaring rigere, men havde absolut ikke mere at købe selv de mest fornødne ting til livets opretholdelse for. Mange ny opgaver ventede os, og mange vanskeligheder skulle overvindes. Erfaring er en dyr læremester, men der fandtes ingen anden. Der blev ikke meget til at anskaffe nye maskiner og nyt værktøj for. Føde og klæder skulle vi jo også have, selv om der kun blev til det aller mest nødvendige.

I Kongens klæder.

Den 31 marts 1921 blev jeg indkaldt som soldat. Jeg kom til at ligge ved Ingeniørtropperne på Ryvangs Kaserne i København. Det blev en meget varm og tør sommer. Jeg havde taget min lille piccolo kornet med. Jeg fik også lov til at bruge den og blev på den måde sparet for mange øvelser og

strabadser. Når vi var på marchtur, havde jeg mit horn med og spillede de forskellige marcher, vi havde spillet i Bays orkester. Der var også flere af de gamle sange, der var gode at marchere efter. En kollega fra Hjørring var trommeslager, så vi havde både horn og tromme. På grund af de melodier, jeg spillede, fik jeg tilnavnet Frelsermanden, et godt navn, som jeg var glad for.

Hen på efteråret fandt vor kaptajn ud af, at vi ikke skulle spille på alle marchturene, men at vi skulle have fuld oppakning og gå med i geledet. Det kunne jeg ikke klare, for jeg havde jo slet ikke fået nogen træning. Jeg besvimelede flere gange på turene og blev til sidst indlagt på militærhospitalet i Rigensgade for tilsidst at blive kasseret og hjemsendt 28 dage før resten af regimentet..

På Håndværkerhøjskole.

Jeg kom nu hjem og fortsatte arbejdet hos min broder. Eksperimenterne fortsatte, og hestevognsarbejdet blev mindre og mindre år for år.

Den 3. december 1923 mødte jeg på Håndværkerhøjskolen i Haslev for at få en meget tiltrængt uddannelse både i de elementære fag, men specielt i tegnefagets kunst. Det blev en dejlig vinter med mange rige oplevelser og med et for mig godt og tiltrængt udbytte, som jeg kunne tage hjem og anvende i det daglige arbejde. Det blev til meget stor hjælp i det fremtidige arbejde som karosseribygger, et fag, der stadig indeholdt mange skjulte overraskelser og vanskeligheder, der skulle overvindes.

Vi bygger bo.

Den 8. maj 1925 blev jeg gift med min forlovede, Olga Antonette Hansen, datter af parcellist Niels Christian Hansen og hans hustru Anna Louise Jensen fra Kelstrup. Vort første hjem blev en lille lejlighed i Asnæs Missionshus, hvor vore 3 piger blev født.

Sidst i maj 1930 flyttede vi ind i vort nye hjem på Rødhøj i Asnæs. Vi havde selv ladet det bygge og havde selv lavet så meget som muligt i forbindelse med byggeriet. Vi flyttede ind i huset så snart taget var lagt og døre og vinduer var sat på plads. Resten af huset blev først gjort færdigt efterhånden som vi kunne magte det. Det var ikke altid let for Olga at klare det med 3 små piger, men vi var meget glade for at få eget hus.

Perioden op gennem tyverne og de tre første år af trediverne var meget vanskelig. Snart var vi oppe, snart var vi nede. Der var år, hvor vi ikke vidste, hvad vi skulle lave. Ingen havde brug for os, eller hvad vi lavede. I 1927 havde jeg en indtægt på ialt 1600,00 kr. Det var ikke meget at holde hus for og forsørge kone og næsten 2 børn. Tiderne forud havde ikke levnet mulighed for at lægge noget til side til at stå imod med, og fra mit hjem havde vi, som tidligere omtalt ikke mulighed for at få økonomisk hjælp. Min broder Alfred havde på det tidspunkt 8 børn, så der var mange munde, der skulle mættes.

Når jeg tænker tilbage på den tid og på mit barndomshjem, så kan jeg sige, at selv om far og mor ikke kunne hjælpe os økonomisk, så har vi fået den største arv noget barn kan få. Mor og far har lært os hvad Guds frygt og nøjsomhed betyder i livet. Det er jeg mine forældre meget taknemlig for og jeg kan ikke takke min gud nok for, hvad han gav os i vort hjem.

Den 31. december 1932 fik vi tvillinger, to drenge, Egon og Ebbe. Vi fik lov til at beholde Ebbe i 26 dage. Han lå i sin moders arm og var død, da vi vågnede tidligt om morgenen. Det var en frygtelig oplevelse. Umiddelbart efter Ebbes begravelse så det ud til, at vi også skulle miste Egon, der blev alvorligt syg. Selv om vi ikke turde håbe det, fik vi dog lov til at beholde ham.

Midt i al travlheden og alle økonomiske bekymringer blev der dog tid til at dyrke familielivet. Vi sang meget i vort hjem, og pigerne sang næsten fra de kunne gå alene. Vi lærte dem mange sange, også tostemmige. Hvor var det dejligt at høre dem synge, for deres stemmer passede så fint til hinanden. Det var, som om sangen kunne jage alle bekymringer og spekulationer på flugt. Det var også dejligt, pigerne sang, når vi var sammen med venner og bekendte. Det gjorde de ved mange forskellige lejligheder.

Importrestriktioner.

I tiden op gennem trediverne blev den danske import reguleret af Valutacentralen. Der blev krævet importtilladelse til al import også til biler. Der kom en bestemmelse om, at 30% af den samlede import af biler skulle være chassiser, hvorpå der skulle bygges danske karosserier. Der blev således ikke indført færdige varevogne og lastbiler, så alle disse karosserier blev bygget på danske karosserifabrikker. Vi byggede mange forskellige karosserier, lastvogne, varebiler til mange forskellige formål, førerhuse, turistbusser og rutebiler. Den første turistbus blev bygget på ladet af en lastvogn. Der blev anbragt sæder, som kunne spændes fast langs siderne.

